

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo, 22 januar 2013

Høringsuttalelse NOU 2012:17 – Om kjærlighet og kjøletårn – Strafferettslige spørsmål ved alvorlige smittsomme sykdommer

Sex og Politikk – foreningen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter – ønsker å takke for invitasjonen til å bidra med en høringsuttalelse til NOU Om kjærlighet og kjøletårn. I vår uttalelse vil vi kun kommentere § 237 da vi finner at § 238 faller utenfor vårt felt og vår kompetanse. Sex og Politikk anbefaler at § 237 fjernes fra lovforslaget, både i gjeldende lov av 2005, og også utvalgets forslag til en ny § 237.

Sex og Politikk jobber for å styrke og informere om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter både i Norge og internasjonalt. Sex og Politikk har siden etableringen i 1969 vært medlem av IPPF – *International Planned Parenthood Federation* – en global ikke-statlig organisasjon som jobber for en verden hvor alle kvinner, menn og unge mennesker har tilgang til informasjon om seksuell og reproduktiv helse og tilgang til tjenester de behøver. Vi arbeider for en verden hvor seksualitet er anerkjent både som et naturlig og verdifullt aspekt av livet, og som en fundamental rettighet, en verden hvor enkeltes valg blir respektert og hvor stigmatisering og diskriminering ikke hører hjemme.

IPPF lanserte i 2010 kampanjen *Criminalize hate, not HIV* for å belyse hvordan myndigheter og påtaleinstanser verden over bruker straffelovgivning for å straffeforfølge mennesker som overfører hiv eller utsetter andre for hivsmitte. I tillegg demonstrerer kampanjen hvordan straffelovgivning undergraver hivforebyggende arbeid, øker stigmatisering og diskriminering mot mennesker som lever med hiv, og også marginaliserer sårbare mennesker som kan være i faresonen for å bli smittet av hiv.¹ Sex og Politikk er enig med IPPF i denne saken, og foreningen mener som IPPF at å kriminalisere hivsmitte vil forsterke stigmatisering og diskriminering av hivpositive personer.

Sex og Politikk vil påpeke den dårlige samstemthet mellom hvilken politikk norske myndigheter fører internasjonalt og hvilken politikk som foreslås i Norge. Gjennom deklarasjonen fra UNGASS – FNs toppmøte om hiv og aids, 2011 – forplikter Norge seg til å følge en felles strategi i kampen mot hiv og aids, samt vektlegge viktigheten av arbeidet mot

¹ IPPF *HIV and the law*. <http://www.hivandthelaw.com/information/about-us>

diskriminering og stigmatisering. I deklarasjonens punkt 77 heter det følgende:

Commit to intensify national efforts to create enabling legal, social and policy frameworks in each national context in order to eliminate stigma, discrimination and violence related to HIV [...] and promote and protect all human rights and fundamental freedoms, with particular attention to all people vulnerable to and affected by HIV.²

Det er i år 30 år siden det første tilfellet av hiv ble diagnostisert i Norge. De siste årene har antall nysmittede gått opp, og det er tydelig at man ikke har kommet frem til tiltak som fungerer for å redusere disse tallene. Utvalget sier i NOUen at utvalget i liten grad har funnet vitenskapelig dokumentasjon for virkningen av strafferegulering av smitteoverføring og -fare.³ Sex og Politikk mener at informasjon er den beste form for forebygging, og undersøkelser som FAFO-rapport 2008:21 *Fortsatt farlig å kysse? Kunnskap om og holdninger til hiv* viser at det er liten kunnskap om hva hiv og aids er, og hvordan det smitter.⁴ Dette har også Sex og Politikk erfart i sitt arbeid ute, da særlig i arbeidet med unge. Foreningen mener derfor det trengs brede informasjonskampanjer og ikke minst god seksualundervisning for å opplyse om hiv. Dette kommer også frem av *Statusrapport for gjennomføringen av nasjonal hivstrategi «Aksept og mestring 2009-2014»*, forfattet av Helsedirektoratet i 2012. Sex og Politikk mener det er viktig å fortsette det forebyggende arbeidet og videre støtte allerede igangsatte tiltak.⁵

UNAIDS, FNs aidsprogram, anbefaler at ”eventuell straffeforfølgning av overføring av hiv skjer etter generelle straffebud om kroppsskade eller lignende, i stedet for at det innføres/opprettholdes strafferegulering som spesielt rammer overføring av hiv”, referert til i NOUen.⁶ Sex og Politikk går i mot spesifikk lovgivning som rammer hivsmitte. Foreningen støtter også anbefalingen fra UNAIDS som sier at straffelovgivning bør begrenses til å omfatte tilfeller av smitteoverføring hvor dette skjedde med hensikt. Disse tilfellene kan reguleres gjennom straffeloven.

Sex og Politikk er redd for de signaler norske myndigheter – gjennom sin lovgivning – sender til sine samarbeidspartnere i sør. Vi frykter at disse vil se til Norge når lover skal formuleres. Norge, som en sterk bistandsaktør og et forbilde, kan dermed komme til å eksportere stigmatisering til land i sør.

Dersom det ikke er mulig å fjerne lovbestemmelsen i § 237, mener Sex og Politikk at utvalgets forslag er betydelig bedre enn loven av 2005. Men Sex og Politikk mener, som utvalgets mindretall (Hognerud og Skjelmerud), at straff bare bør kunne anvendes i tilfeller der smitte er overført. Straff bør ikke ramme noen som utsetter andre for smittefare når smitte

² 65/277. Political Declaration on HIV and AIDS: Intensifying Our Efforts to Eliminate HIV and AIDS: 13

³ NOU 2012:17 Om kjærlighet og kjøletårn. Strafferettslige spørsmål ved smittsomme sykdommer: 11.

⁴ FAFO-rapport 2008:21 *Fortsatt farlig å kysse? Kunnskap om og holdninger til hiv*.

⁵ Uke Sex er en undervisningskampanje for ungdom og søker å gi målgruppen økt kunnskap om og videre økt grunnlag for å ta gode valg i seksuelle relasjoner. Uke Sex står oppført som tiltak under *Statusrapport for gjennomføringen av nasjonal hivstrategi «Aksept og mestring 2009-2014»*, forfattet av Helsedirektoratet 2012.

⁶ NOU 2012:17 Om kjærlighet og kjøletårn. Strafferettslige spørsmål ved smittsomme sykdommer: 185

ikke blir overført, og Sex og Politikk mener at første ledd andre punktum bør utformes slik at paragrafen gjenspeiler dette.

Sex og Politikk er også enig i Hognerud og Skjelmeruds observasjon om at en avkriminalisering av smittefare er et viktig signal til en gruppe som opplever seg stigmatisert og at det er viktig at det er konsekvensen av en handling som eventuell vil være straffbar, og ikke handlingen i seg selv.

Med vennlig hilsen

Solveig Hokstad
Daglig leder